

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K., pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoči sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „KatoL. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Vesele velikonočne praznike

želimo vsem cenj. dopisnikom, naročnikom in prijateljem našega lista! Uredništvo in upravništvo.

Par besed sobratom.

Drž. in dež. poslanec Ivan Roškar, predsednik S. K. Z.

Slovenska kmečka zveza, katere namen in naloga je postati rešiteljica kmečkemu stanu, in ki je pričela svoje delo v minolem letu tudi med nami spodnještajerskimi Slovenci, je uspevala dosedaj dovolj povoljno, kar je bilo razvidno na njenem prvem občem zboru v Celju.

Razvija se zavest med kmečkim ljudstvom sploh, kar jasno potrjuje tudi zadnja volitev v deželni zbor. A vendar je to še samo mal začetek najbolj potrebne naše stanovske organizacije.

Kmečko zvezo je rodila sila, da se ohrani stan, stan najvažnejši, pa tudi najpotrebnejši za zdrav razvoj človeškega rodu in obrambo naše domovine in države. Stanovski boj, ki grozi uničiti našo eksistenco, je napravil škode že dovolj. Razmere nas glasno kličejo k združitvi vseh na deželi živčih, naj si bo kmet, rokodelce, obrtnik, delavec ali viničar.

Kaka moč je v skupnosti in zvezi, to so nam pokazali drugi stanovi že dovolj, ker se niso samo ohranili, temveč si zdatno zboljšali vse pogoje za življenje; združeni imajo v sebi moč, na nje se ozi- ra tudi vlada, in da jim mnogo, česar zahtevajo. V naši Avstriji sploh tisti največ dobi, ki z združenimi močmi najbolj kriči, če tudi najbolj potreben ni.

Uradnikom se je plača zvišala za četrtino. Mestnim in industrijskim delavcem nič manj, vendar že zopet kričijo vsi, da vsled draginje ne morejo živeti, akoravno ni prodajal kmečki producenti v najdražjem času svojih pridelkov, oziroma živil, dražje ko za 10%.

Socialdemokratski poslanci neopravičeno zahtevajo odprtje vseh sosednih mej za neomejeno uvažanje živil, pred vsem tuje živine. Tem ljudem ni mar, da se ohrani sedanji družabni red. Uničiti hočejo vse, kar jim je napoti do svojega cilja; preko uničenih stanov na deželi hočejo priti do krmila. Prav pridno jim pomagajo razni mestni stanovi, ki

nimajo pojma o kmečkem življenju, o njega trpljenju, o trudapolnem delu od zore do mraka, ki se v največ slučajih le slabo ali nič ne izplača.

Kje je kak drugi stan, ki kmetu enako dela zastoj? Nad 14.000 kmečkih posestev pride v Avstriji na leto na prisilno prodajo. Le par desetletij še tako naprej, in potem kmečkemu stanu pri nas ne bo več!

Kje in kaj je vzrok temu? Predaleč bi prišli in nič ne pomagala, četudi opravičeno zavračamo krivdo na druge. V nas samih iščimo pomoči; v združenih celoti našega stanu je edino zanesljiva rešitev. Posnemajmo druge stanove, zahtevajmo skupno svoje pravice, zberimo se v trdno celoto v Kmečki zvezi do zadnjega moža.

Vabljev zglede nam daje deželno ljudstvo še skoraj v vseh avstrijskih deželah. Mnogo tisoč naših sotrpinov, že krepko združenih v svoje kmečke zveze, nam ponuja rešilno roko v tem, da stopimo vsi deželni stanovi skupno na plan, da tirjamo, ne samo tirjamo, ampak uredimo sami po svojih poslancih pogoje za naš obstanek in napredek tako, kakor so storili dosedaj drugi stanovi za sebe.

Ne trpimo dalje, ne čakajmo na to, da bi nam kruh, ki smo ga sami pridelali, drugi delili. Nič več ne pričakujemo pomoči od drugih, sami si bomo ljubili naš dom, prelepo slovensko domovino. Ohranili si bomo oboje, ako se združimo vsi v eno skupino. Pokažimo svetu, da tvorimo skalo, ob kateri si bode sovražnik sam glavo razbil. Kakor skala bode trdno stala Kmečka zveza v bran za kmečki stan.

Naša organizacija.

Državni poslanec Fr. Pišek.

Slovenska kmečka zveza, katero so naši domoljubni močje pred letom ustanovili, se lepo razvija in ima že močne korenine. V S. K. Z. imamo samopomoč, svoje zastopnike v parlamentu, po njej upamo tudi svoje pravice doseči. Prihodnje mesece bodo se po raznih krajih prirejali v imenu K. Z. shodi, in opozarja se, da tam, kjer se pododbori niso do vsake vasi izvedeni, pristaši ustanovijo še potrebne pododboje ter v tiste volijo delavne, za naš blagor vnete moče.

Nujna potreba je, in sami sebi bi koristilo, če se na shodih, občnih zborih, v sejah občinskih od-

borov, v sejah političnih društev, stavijo in sklenejo primerne, potrebne in koristne rezolucije, peticije in predlogi, ki so v prid našemu kmečkemu stanu, delavcem, obrtnikom, rokodelcem in viničarjem. Naslovijo se naj na državni zbor, toda vpošljejo vse K. Z. v Maribor, in tista jih bo odposlala našim drž. poslancem, da jih predložijo v parlamentu. Tiste rezolucije, oziroma peticije, in predlogi pridejo potem v strokovne odseke in v vseh odsekih so zastopani Slov. kluba državni poslanci, kateri potem opozarjajo na zahteve slovenskega ljudstva in jih zastopajo.

Ravno letos in v prihodnjem času pridejo v državni zbor za nas na deželi živeče stanove zelo važne spremembe in postavbe. Tako na primer pogodba s Srbijo, starostno zavarovanje, iz katerega pa namerava vlada kmete izločiti, in le za vsakega industrijskega delavca po 90 K zavarovalnine na leto doplačevati; potem bi se morala izvršiti prihodnje leto nova pravična cenitev zemljišč; v zbornico pride predlog za dveletno vojaško službo. Vse te postavbe so za nas kmete največje važnosti, odločilne za naš obstanek, zato je nujno potrebno, da odločno z rezolucijami, peticijami in predlogi zahtevamo svoje pravice. Če bi Kmečka zveza več sto takih zahtev, oziroma peticij iz ljudstva vposlala, bi ložje in z dokazi iz ljudstva mi poslanci zahtevali, kaj je našemu ljudstvu nujno potreba.

Žal, da je naše kmečko ljudstvo molčalo in se dosedaj za svoje pravice ni tako energično potegovalo, kakor drugi stanovi, zato je pa tudi le malo pravic doseglo. In ker smo že pred brezdnim prepada, in se že utapljam, je zadnji čas, da se naše rešiteljice, Kmečke zveze, trdno oklenemo in postanemo vsi njeni člani. V skupnosti je moč in v tej bo tudi naše veselo vstajenje.

Gališki namestnik grof Potocki umorjen.

V gališkem glavnem mestu Lvovu se je zgodil v nedeljo dne 12. 1. m. grozen zločin, kojega žrtev je bil deželni namestnik grof Potocki. Ljudstvo je nad tem blaznim činom silno ogorčeno in razburjeno.

Ob ½2. uri popoldne se je prijavil pri namestniku grofu Potockemu slušatelj modroslovja Miroslav

Podlistek

Na Veliki petek.

Ločan Rožni dolaki.

Vstopil sem v malo lopico. Ozka je bila in temna, duh zapuščenosti je vel po nji. Groza me je spreletela po celem telesu. Stresel sem se. Tako čudno je vplivala na me ta grobna tihota v koči.

Bi li vstopil v izbo, sem še enkrat pomislil? Mogoče spi bolnica in ne vzbudil bi je rad, morda nima rada, če jo kdo obišče. . . A rad bi govoril še enkrat z njo, bila je dobra ženska. Postaja ji slabše od dne do dne.

Rahlo sem prijel za kljuko, odprl tiho vrata in vstopil. Smrtni duh mi je planil v obraz. Zadržalo je bilo v sobi; še ti dve okenci sta bili zaprti, ki jih je imela ozka koča.

Mirno je ležala bolnica na trdi, ubožni postelji. Njene kalne oči so bile globoko udrite in so strmele nepremično v daljavo skozi okence proti gozdu. Od gozda sem proti koči so padale dolge sence. Stenska ura je kazala štiri popoldne. V vrhovih visokih bukev in hrastov je zašumelo, gole veje so se zazibale. Solnčni žarki so se prikradli skozi vejice in začrtali svetle proge med temne sence. Pri- drvil je veter iz gozda in gnal s seboj celi oblak črnega, suhega listja in prahu naravnost proti koči, zatulil žalostno okoli voglov in drvil je naprej.

Bolna Mima — vaščani, so jo klicali le Perčeva — je zatisnila oči in globoko vzdihnila. Se mučnejša tišina je zavladala v koči. Bolnica se ni

premaknila, le prsi so se ji burno vzdigovala, hudo, bolešno. Teško je dihala.

A naenkrat odpre oči, kakor bi bil ta pogled zadnji, tisti zadnji pogled pred smrtjo. Premaknila je koščeno roko, jo hotela dvigniti, a bila je pretežka, preslaba. Zraven postelje je sedela njena teta, stara Neža. Vedela je, da bi Mima nekaj rada povedala. Primaknila je stol bližje.

Skrbi, je začela Mima s hropečim, komaj slišnim glasom, za božjo voljo te prosim, skrbi za Rožo. Mlada je še, komaj šestnajst let stara. Sirota bo po moji smrti. Prišla bo med tuje ljudi, Bog ve, kako se ji bo godilo, kako bodo ravnali z njo tuji ljudje, ki navadno nimajo usmiljenja s takimi otroci. Skrbi . . .

Beseda ji je zaostala, debele solze so se prikazale v očeh in pritekale so po velem, mrtvobledem licu.

Stopil sem k postelji in jo rahlo prijel za suho roko. Bila je mrzla.

Perčeva, all me še poznate? Doma sem zvedel, da vas je obšla neka slabost in da vas mrzlica trese že nekaj dni. Pa mislim, da vam kmalu odleže in da pridete zopet veseli gori v vas.

Mislil sem, da jo nekoliko potolažim, a moje besede so jo razžalostile. Odgovoriti ni mogla, le zmajala je z glavo. Nikdar več, nikdar več ne pride v vas. Vedel sem, da dolgo ne bo. Roke so bile čisto brez moči, nohti sivi, ustnice suhe, črnkaste. Zasmillala se mi je v srce ta mlada, dobra ženska, uboga vdova. Tako mlada bo morala iz sveta! Zakaj zapuščaš hčerko, kam naj gre mlada, neizkušena? Med hudobni svet? Nisem mogel več ostati v sobi, preveč se mi je smillala.

Hitel sem domu. Solnce je sijalo nekako žalostno in tudi meni je bilo hudo pri srcu. Mislil sem na Zveličarja, ki umira daleč tam v sveti deželi za grehe hudobnega, zapeljivega sveta.

Visoko visi na lesenem, slabo izklesanem križu, poln ran, venčan s trnjevim vencem, z upognjeno glavo, z razprostrtimi rokami in nam kliče: Pridite, pridite bližje križa, tukaj bodete, zadobili mir. Razprostrte roke imam, da vas bratovsko objamem, vratca v moje srce so odprta in nasitim vas z rešnje krvjo. . . Mi ga pa prosimo z desnim razbojnikom: Gospod, usmili se duše uboge vdove, reši jo hudih muk, vzemi jo s seboj v višave. Umira tam za gozdom v temni koči.

Prav, da prosimo za njo. Bila je ženska, kakoršno najdemo morda komaj v vsaki deseti vasi. Ni bila klepetava, ni bila vsakdanja poštarica, bila je ponižna, zadovoljna, vedno veselega srca in delavna. Povsod v vasi je bila kakor doma, vsi so jo spoštovali radi njene ljubeznjivosti in zvestobe. In kdo jo je imel najrajši? Vaški otroci. Bila jim je druga mati. Skrbela je za vse, revne in bogate, kot za svojo Rožiko. Ah, če je kateri zbolel, ali celo umrl, jokala je tako milosrdno kot le more dobra in prava mati jokati za svojim srčkom. V nedeljo popoldne je bilo vedno vse živo pred njeno kočjo. Vsi vaški otroci in paglavčki so bili tam zbrani, veselo so se igrali in radovali, Mima pa jih je bila tako srčno vesela. Da, otroci jo bodo pogrešali, pogrešala pa jo bo najbolj zapuščena Rožika!

Solnce je bilo blizu zatona. V gozdu je postalo tiho, mirno, mračno. Stopal sem počasi v breg proti vasi.

A glej! Pri vaškem križu kleči mala Roza. Zadnji solnčni žarki so se uprli v leseni križ, pa-